

**ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. М.І. Пирогова**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Вінницького національного
медичного університету

ім. М.І. Пирогова

 В.М. Мороз

« 26 » серпня 2019 р.

ПОЛОЖЕННЯ

**про інтелектуальну власність учасників освітнього процесу
Вінницького національного медичного університету
ім. М.І.Пирогова та відповідальність за академічний плагіат**

Положення розглянуто та
затверджено на засіданні
вченої ради Вінницького
національного медичного
університету ім. М.І.Пирогова.
Протокол № 11 від 26.06. 2019 р.

Вінниця, 2019 р.

Положення про інтелектуальну власність учасників освітнього процесу
Вінницького національного медичного університету ім. М.І.Пирогова та
відповідальність за академічний плагіат: – Вінниця: ВНМУ ім. М.І.Пирогова,
2019. – 11 с.

Упорядники: проф. Гумінський Ю.Й., проф. Фоміна Л.В.

ПОЛОЖЕННЯ
про інтелектуальну власність учасників освітнього процесу
Вінницького національного медичного університету ім. М.І.Пирогова
та відповідальність за академічний плагіат

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про інтелектуальну власність учасників освітнього процесу Вінницького національного медичного університету ім. М.І.Пирогова та відповідальність за академічний плагіат (надалі – Положення) розроблено з метою сприятливої системи захисту інтелектуальної власності науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, здобувачів і здобувачів вищої освіти та ефективної системи виявлення академічного плагіату в наукових і науково-методичних працях учасників освітнього процесу.

1.2. В основі цього Положення є Статут Вінницького національного медичного університету ім. М.І.Пирогова (надалі – Університет), який регламентує організацію наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності та захищає права автора (авторів) на інтелектуальну власність.

1.3. Положення визначає порядок проведення перевірки як текстових документів (магістерських, кандидатських і докторських дисертаційних досліджень, звітів НДР, наукових публікацій, монографій, підручників, навчальних посібників, навчально-методичних матеріалів тощо), так і електронних інформаційних ресурсів на наявність академічного плагіату.

1.4. Документ розроблено з урахуванням ключових положень:

- Закону України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014 р.;
- Закону України «Про авторське право та суміжні права» № 3792-12 від 23.12.1993 р.;
- Закону України «Про доступ до публічної інформації» № 2939-VI від 13.01.2011 р.;
- Закону України «Про інформацію» № 2657-12 від 02.10.1992 р.;
- Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», № 3687-12 від 15.12.1993 р.;
- Цивільного кодексу України, № 435-15 від 16.01.2003 р.;
- Господарського кодексу України, № 436-15 від 16.01.2003 р.

та інших нормативно-правових актів, які регламентують діяльність учасників освітнього процесу Університету з питань реалізації права інтелектуальної власності й інших суміжних прав, а також відповідальності за використання текстових запозичень, ідей, наукових результатів і матеріалів інших авторів без посилання на джерела.

1.5. Правові засади інтелектуальної діяльності учасників освітнього процесу Університету закріплені у Конституції України: ст. 41 «Кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності»; ст. 54 «...кожен громадянин має право на результати своєї інтелектуальної, творчої діяльності, ніхто не може використовувати або поширювати їх без його згоди, за винятками, встановленими законом».

2. КЛЮЧОВІ ПОНЯТТЯ ПОЛОЖЕННЯ

Право інтелектуальної власності – це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності.

Автор – фізична особа, творчою працею якої створено твір.

Твір – інформація, як результат наукової або навчально-методичної діяльності конкретної особи (або у співавторстві), представлена на паперових носіях, у електронному вигляді в мережі Інтернет або оприлюднена на офіційному Web-сайті університету (монографія, підручник, навчальний посібник, стаття, тези, препринт, автореферат і рукопис дисертації магістерська робота, реферат, есе, контрольна робота тощо).

Наукова робота – це самостійно виконане наукове дослідження з тієї чи іншої проблеми, яке відповідає науковим принципам, має відповідну структуру, містить результат власного (оригінального) дослідження і аргументовані висновки.

Цитата – короткий уривок з літературного, наукового або з будь-якого іншого опублікованого (оприлюдненого на офіційному Web-сайті) твору, який використовується з обов'язковим посиланням на його автора і джерело цитування іншою особою у своєму творі, з метою зробити зрозумілішими свої твердження або для посилання на погляди іншого автора в автентичному формулюванні.

Плагіат академічний – навмисне відтворення викладачем, докторантом, аспірантом, магістрантом або студентом у письмовій або електронній формі чужого твору, опублікованого на паперовому або офіційно оприлюдненого на електронному носії, як повністю, так і частково під своїм іменем без посилання на автора.

Різновиди *академічного плагіату*:

- 1) *видання виконаної іншим автором роботи за свою без внесення в неї жодних змін та належного оформлення цитування;*
- 2) *копіювання значної частини чужої роботи у свою без внесення в запозичений текст жодних змін та належного оформлення цитування;*
- 3) *внесення незначних правок у скопійований матеріал (перифразування*

речень, зміна порядку слів у них тощо) без належного оформлення цитування;

4) *парафраза (перерайтинг)* – переказ своїми словами чужих думок, ідей або тексту, що полягає в заміні слів (знаків), фразеологічних зворотів під час використання будь-якої авторської наукової праці (в тому числі збереженої на електронних або паперових носіях, розміщеної в мережі Інтернет тощо);

5) *копіляція* – спосіб представлення інформації у творах, що передбачає створення значного масиву тексту без поглибленого вивчення проблеми шляхом копіювання тексту із низки джерел без внесення в нього правок, з посиланням на авторів та «маскуванням» шляхом написання перехідних речень між скопійованими частинами тексту.

Технічні засоби захисту – технічні пристрої і (або) технологічні розробки, призначені для створення технологічної перешкоди порушенню авторського права і (або) суміжних прав при сприйнятті і (або) копіюванні захищених (закодованих) записів у фонограмах (відеограмах) і передачах організацій мовлення чи для контролю доступу до використання об'єктів авторського права і суміжних прав.

3. ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ ОРИГІНАЛЬНОСТІ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

3.1. З метою визначення автентичності (оригінальності, унікальності) наукових досліджень та з'ясування наявності академічного плагіату у представлених наукових матеріалах рекомендовані такі показники для робіт:

- понад 90% – текст вважається оригінальним;
- від 80% до 90% – оригінальність задовільна, проте, слід пересвідчитися у наявності посилань для цитованих фрагментів;
- від 60% до 80% – матеріал може бути прийнятий до розгляду після доопрацювання та перевірки наявності посилань для цитованих фрагментів;
- менше 60% – робота до розгляду не приймається.

3.2. У дисертаційних, науково-дослідних та навчально-методичних роботах, що подаються для розгляду й аналізу, об'єм правомірного запозичення передбачає використання у тексті найменувань установ, органів державної влади та місцевого самоврядування, посилань на нормативні правові акти; тексти законів; списки літератури; повторів, у тому числі сталих виразів; цитування тексту; фрагменти документів для їх аналізу, самоцитування тощо.

3.3. Автори дисертаційних, науково-дослідних та навчально-методичних робіт у коментарях на посилання, які використані в тексті, повинні обґрунтувати правомірність застосування запозичень з інших джерел.

4. ЗАХИСТ ПРАВА УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНУ ВЛАСНІСТЬ

4.1. Учасники освітнього процесу Університету мають право на захист авторського права, що передбачає вільне одержання, використання, поширення, зберігання та захист інформації, необхідної для реалізації наукових та науково-дослідних інтересів, ідей, переконань .....

4.2. Учасники освітнього процесу Університету можуть вільно копіювати, публікувати, поширювати, використовувати у поєднанні з іншою інформацією або шляхом включення до складу власного продукту, публічну інформацію у формі наукових, науково-методичних, навчально-методичних матеріалів з обов'язковим посиланням на джерело отримання такої інформації.

4.3. Автор (автори) має виняткове право використовувати об'єкт права інтелектуальної власності на власний розсуд з додержанням при цьому прав інших осіб. Використання об'єкта права інтелектуальної власності іншою особою здійснюється з дозволу автора (авторів), крім випадків правомірного використання без такого дозволу, передбачених законодавством України.

4.4. Автор (автори) має право протидіяти будь-якому перекрученню, спотворенню або іншій зміні твору чи будь-якому іншому посяганню на твір, що може зашкодити честі та репутації автора, а також супроводженню твору без його згоди ілюстраціями, передмовами, післямовами, коментарями тощо.

4.5. Об'єктами авторського права є всі види наукових робіт:

- дисертаційні дослідження, автореферати, магістерські роботи, монографії, звіти з НДР, підручники, посібники, лекції, доповіді, тести тощо;
- аудіовізуальні твори;
- ілюстрації, карти, ескізи і пластичні твори, що стосуються науки;
- збірники, словники, довідники, якщо вони за добором або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності;
- програмні продукти;
- компіляції даних (бази даних), якщо вони за добором або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності;
- інші наукові твори.

4.6. Автор наукового відкриття має право надати науковому відкриттю своє ім'я або спеціальну назву. Право на наукове відкриття засвідчується дипломом та охороняється у порядку, встановленому законом.

4.7. Комп'ютерні програми та програмні продукти, незалежно від способу чи форми їх вираження, виготовляються, поширюються та охороняються відповідно до чинного законодавства України.

4.8. Авторське право не поширюється на ідеї, процеси, методи діяльності або концепції як такі.

4.9. Авторське право на наукову роботу, створену у співавторстві, належить співавторам спільно, незалежно від того, чи становить робота одне нерозривне ціле чи складається із частин, кожна з яких може мати самостійне значення. Частина роботи, створена у співавторстві, визнається такою, що має самостійне значення, якщо вона може бути використана незалежно від інших частин цього твору.

5. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТРУКТУРНИХ ПІДРОЗДІЛІВ УНІВЕРСИТЕТУ

5.1. Кафедра, як структурний підрозділ Університету, на засіданні приймає рішення щодо навчальних матеріалів науково-педагогічних та педагогічних працівників кафедри на виявлення і попередження академічного плагіату. Протоколом на засіданні кафедри зазначається результат перевірки і приймається рішення щодо використання матеріалів у навчально-виховному процесі Університету.

5.2. Завідувач кафедри перевіряє за допомогою веб-сервісу «Антиплагіат» не менше 20% навчальної літератури, що розглядається на кафедрі та рекомендується до видання. За об'єктивність висновку про виявлення/невиявлення академічного плагіату відповідальність несе завідувач кафедри, який підписом засвідчує оригінальність роботи та рекомендує її до використання у навчально-виховному процесі.

5.3. Перевірку на академічний плагіат навчальних та кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти за допомогою веб-сервісу «Антиплагіат» здійснює безпосередньо викладач або керівник наукової роботи на етапі загальної перевірки роботи. При виявленні факту академічного плагіату надаються мотивовані висновки для доопрацювання роботи.

Викладач, який виявив низький відсоток оригінальності у кваліфікаційній роботі магістра (менше 60%), попереджає про це автора і виносить рішення про не допуск до захисту та відправку матеріалів на доопрацювання або пропонує новий варіант завдання. У разі незгоди автора викладач (науковий керівник) інформує службовою запискою завідувача кафедри.

5.4. Особа, яка виявила академічний плагіат (компіляцію) у наукових роботах (монографія, стаття, тези, препринт, дисертація, автореферат) повідомляє про це службовою запискою проректора з наукової роботи.

5.5. Встановлення фактів плагіату (компіляцій) в уже опублікованих творах є підставою для заборони автору включати такі твори у перелік своїх наукових публікацій.

5.6. Науковий відділ перевіряє на наявність копіювання, компіляції, рерайтингу за допомогою веб-сервісу «Антиплагіат» не менше 20% наукових та науково-методичних творів учасників освітнього процесу Університету (на вибір). Проректор з наукової роботи підписом засвідчує оригінальність наукових досліджень. Проректор з науково-педагогічної (навчальної) роботи підписом засвідчує оригінальність науково-методичних досліджень.

5.7. Учасники освітнього процесу при написанні наукових статей для фахових видань, збірників конференцій, наукових журналів повинні перевіряти їх на відповідність вимогам Вищої атестаційної комісії України (ВАК).

Статті, що подаються до наукових видань Університету, обов'язково повинні бути перевірені за допомогою веб-сервісу «Антиплагіат» та отримати довідку про оригінальність наукового дослідження.

Після публікації наукових робіт у виданнях Університету без довідки про перевірку за допомогою веб-сервісу «Антиплагіат» і виявлення академічного плагіату відповідальність несе головний редактор видання.

5.8. Експлуатаційно-технічний відділ надає технічну підтримку структурним підрозділам університету, які проводять навчальну і наукову діяльність для перевірки магістерських, кандидатських та докторських дисертаційних робіт, звітів з НДР, наукових публікацій, навчальної літератури, навчально-методичних видань та інших наукових і методичних матеріалів за допомогою веб-сервісу «Антиплагіат».

Керівник експлуатаційно-технічного відділу відповідає за готовність комп'ютерної техніки та програмного забезпечення для здобувачів вищої освіти і науковців у комп'ютерних класах центру нових інформаційних технологій та в залах електронної інформації наукової бібліотеки Університету для можливості перевірки робіт за допомогою веб-сервісу «Антиплагіат».

5.9. Керівники зазначених структурних підрозділів зобов'язані інформувати учасників освітнього процесу про запровадження в університеті системи перевірки текстових документів на наявність академічного плагіату.

5.10. Органи студентського самоврядування, наукові студентські товариства повинні інформувати здобувачів вищої освіти про правила наукової етики, у тому числі на веб-сайтах Університету розмішувати необхідну інформацію про норми використання інтелектуальної власності та відповідальності за академічний плагіат.

5.11. Спірні питання, що виникають в учасників освітнього процесу Університету, узгоджує координаційна рада Університету.

6. ЗАХИСТ ВІД АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ У ДИСЕРТАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

6.1. При розгляді дисертації, виконаної в університеті, на засідання кафедри подається довідка про перевірку дисертації та автореферату на відсутність академічного плагіату за допомогою програми «Антиплагіат».

Після отримання результату слід проаналізувати, які саме літературні джерела програма віднесла до плагіату. Якщо це наукові статті, в яких автор тексту виступає співавтором, звіти з науково-дослідницьких робіт, в яких автор є виконавцем тощо, то посилання програми можна вважати автоплагіатом.

6.2. Науковий керівник (науковий консультант) несе відповідальність за перевірку роботи у встановлені строки за допомогою програмного продукту «Антиплагіат», приймає рішення про доопрацювання та повторну перевірку на плагіат, а також про допуск науково-дослідної роботи до попереднього захисту.

6.3. Висновок про невиявлення академічного плагіату в дисертації, виконаної в університеті, та її авторефераті вноситься до рішення, ухваленого на засіданні кафедри. За об'єктивність висновку про невиявлення академічного плагіату в дисертації відповідальність несе завідувач кафедри.

6.4. Перед прийняттям дисертації, поданої до захисту спеціалізованої вченої ради університету, секретар спеціалізованої вченої ради та координаційна комісія перевіряють дисертацію на відсутність академічного плагіату. У висновку комісії зазначається інформація про виявлення/невиявлення академічного плагіату в дисертації та авторефераті.

6.5. На офіційному веб-сайті Університету у розділі, в якому міститься інформація про роботу спеціалізованої вченої ради, розміщуються у режимі читання:

- примірник дисертації в електронному вигляді, не пізніше ніж за 10 календарних днів до дати захисту дисертації, зазначеної в авторефераті дисертації, а у разі підготовки дисертації у вигляді опублікованої монографії
- автореферат дисертації в електронному вигляді;

- відгуки офіційних опонентів в електронному вигляді, не пізніше ніж за 10 календарних днів до дати захисту дисертації, зазначеної в авторефераті дисертації;

- автореферат дисертацій, не пізніше ніж за 30 календарних днів до дати захисту дисертації, зазначеної в авторефераті дисертації.

6.6. Матеріали зберігаються у відкритому доступі на офіційному веб-сайті Університету протягом трьох місяців з дати видачі диплома доктора філософії або доктора наук.

6.7. До захисту допускаються дисертації, виконані здобувачем наукового ступеня самостійно. Виявлення академічного плагіату у дисертації за результатами її попереднього розгляду на кафедральному засіданні та у спеціалізованій ученій раді є підставою для відхилення її офіційного захисту у спеціалізованій вченій раді.

6.8. Виявлення академічного плагіату у дисертації під час її офіційного захисту у спеціалізованій ученій раді є підставою для припинення процедури офіційного захисту у спеціалізованій вченій раді, для скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня та видачу відповідного диплома.

Якщо дисертація, в якій виявлено академічний плагіат, була захищена у постійній спеціалізованій вченій раді, науковий керівник, офіційні опоненти, які надали позитивні висновки про наукову роботу, та голова відповідної спеціалізованої вченої ради позбавляються права брати участь у роботі спеціалізованих вчених рад строком на два роки.

7. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ КООРДИНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ

7.1. Координаційна комісія формується наказом ректора, персональний склад якої складається з проректора з наукової роботи, проректора з науково-педагогічної (навчальної) роботи та провідних науковців кафедр (загальний склад – __ осіб). (керівник ЦНІТ?)

7.2. Координаційна комісія:

- розробляє методичні рекомендації щодо перевірки наукових, навчально-методичних, кваліфікаційних та інших робіт на академічний плагіат з використанням програмно-технічних засобів;
- доводить до відома учасників освітнього процесу Університету інформацію про найбільш якісні програмні продукти з перевірки на академічний плагіат;
- надає консультації учасникам освітнього процесу Університету щодо поглибленої перевірки наукових праць, виявлення рерайтингу, перевірки на унікальність рисунків, схематичних зображень тощо.

7.3. Учасники освітнього процесу можуть звертатися до координаційної комісії з питань підтвердження відсутності/наявності академічного плагіату, зокрема, особа, яка виявила академічний плагіат у науковій чи навчальній роботі учасників освітнього процесу Університету чи в дисертації, поданій до захисту у спеціалізовану вчену раду Університету, має право звернутися до координаційної комісії університету з письмовою заявою.

7.4. У випадку незгоди автора наукової роботи з висновком завідувача кафедри щодо виявлення факту академічного плагіату, автор має право у

триденний термін з моменту виявлення подати письмову апеляційну заяву до координаційної комісії на ім'я проректора з наукової роботи.

У випадку необхідності отримання додаткової уточнюючої інформації засідання координаційної комісії може проводитись у кілька етапів з розривом не більше трьох робочих днів.

7.5. Голова координаційної комісії проводить засідання у тижневий термін з моменту надходження заяви. Про дату та час проведення засідання заявник попереджається щонайменше за два дні. Якщо заявник не з'являється на засідання координаційної комісії, питання розглядається за його відсутності.

За результатами засідання координаційна комісія формує висновки, які підписує голова комісії, її члени та заявник.

Висновки координаційної комісії зберігаються протягом п'яти років:

– щодо академічного плагіату у роботах здобувачів вищої освіти – у деканаті;

– щодо академічного плагіату у роботах викладачів, докторантів, аспірантів, здобувачів – у науковому відділі Університету.

7.6. Координаційна комісія університету може розглядати питання щодо наявності академічного плагіату в наукових та навчальних дослідженнях учасників освітнього процесу Університету, дисертаціях та авторефератах за власної ініціативи.

7.4. Сумніви, що виникають у членів координаційної комісії, трактується на користь особи, робота якої розглядається координаційною комісією.

8. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

8.1. Положення набирає чинності з дня його підписання ректором Університету.

8.2. Зміни та доповнення до Положення обговорюються та затверджуються Вченою радою Університету.